

ELŐSZÓ.

A magyar történelmi társaság Kolozsvártt 1868-ban tartott első vidéki gyűlése alkalmával Torma Károly néhai atyja Torma József magyar *Calendarium Diplomaticum*ának kéziratát a társulat részére följánlván, ajánlatát a gyűlés nem csak szívesen fogadta, hanem határozatot is hozott, hogy ezen irodalmunkban rég érzett szükségét pótló munka minél előbb közzé tétessék. A kiadás költségének fedezésére ugyanazon ülésben Torma Károly, id, Simon Elek, Fekete Sámuel, Weiss Bernát 50—50, Galgóczi Károly 20, Jakab Elek 10 forintot ajánlott föl, s így e célra összesen 230 frt. gyűlt a társulat pénztárába.

Később azonban ezen munka kiadásától a magyar történelmi társulat 1869 május 5-dikén hozott határozatával visszalépett, s egyszersmind az e célra tett adományokat az illetők szabad rendelkezésére visszabocsátotta, kolozsvári állandó bizottságát bízván meg azzal, hogy az adományozóktól vegyen nyilatkozatot, mily célra kívánják adományaikat fordíttatni.

Miután pedig az adományozók oda nyilatkoztak, hogy adományaikat valamely hazai történelmi munka kiadására, ajánlják és a bizottság rendelkezésére bocsátják: így született meg az az eszme, hogy ezen hazafiui adományok, melyeket a m. tört. társulat a bizottságnak visszaszolgáltatót, fordíttassanak egy „Székely Oklevéltár” kiadási költségeinek

II

alapjára. Ugyanekkor a bizottság elhatározta, hogy ezen alap gyarapítására s a székely földet illető oklevelek közlésére a kolozsvári hírlapokban s magán úton szállíttassanak föl különösen a székely földi hazafiak, kiktől a vállalat anyagi s szellemi támogatását biztosan lehet reményleni.

A fölszólítás, de különösen bizottsági elnök gr. Lázár Miklós buzgó eljárása következtében az eredeti 230 ft. alap, mint a „Századok”-ban időnként közzé tett kimutatásokból kiténik, mostanig 680 ftra növekedett. Minthogy pedig ezen összeg az I. kötet mintegy 1000 forintra menő szerkesztési és nyomtatási költségét nem fedezte, a hiányt az ezen vállalat iránt a legmélyebben érdeklődő gr. Lázár Miklós pótolta, kinek ügyszeretete s áldozatkészsége a II-dik kötet megjelenésének is legbiztosabb záloga.

Az óhajtva várt, szellemi támogatás azonban bizottságunk méltányos kívánságának és reményének, fájdalom, teljességgel nem felelt meg. A székely földről a régi családi levéltárak birtokosai közzül senki csak egy eredeti levelet sem küldött be bizottságunkhoz, s két év alatt csak Deák Farkas Pestről, Szakács Mózes akkor pesti most udvarhelyi, s néhai Fekete Mihály kolozsvári ref. tanár volt szives velem néhány székelyföldi, többnyire magyar oklevelet közleni, melyek azonban újabb kori keltűek lévén ezen 1520-ig terjedő első kötetbe még nem voltak fölvehetők.

E szerint nekem, kit a bizottság ezen Székely Oklevéltár szerkesztésével megbízott, az eddig kiadott oklevéltárakban, a hazai folyóiratokban és egyes munkákban elszörtan megjelent okleveleken kívül, — melyeket a székelyföldi viszonyok János Zsigmond alatt történt gyökeres átalakulásáig lehetőleg teljesen igyekeztem összeállítani, — eddig ismeretlen okleveleket csak az erdélyi muzeum gazdag gyűjteményéből, a gyula-fejérvári káptalan és kolozs-monostori convent levéltáraiból, melyekben személyesen kutattam, továbbá a gr. Mikó

Imre birtokában családi levéltára romjaiúl megmaradt levelekből, a gr. Lázár Miklós és gr. Eszterházy János Kolozsvárit lévő családi levéltáraiból lehetett másolnom és közlenem; reményelem azonban, hogy a székelyföldi előkelő régi családok s értelmes hazafiak ismételve szívesen kért támogatása folytán a II-dik kötetben szerencsés lehetek több eddig zárva tartott székely családi levéltárból is érdekes okleveleket közleni. A székelyföldi hatóságok közzül egyedül Maros-Vásárhely levéltarából adhatok néhány eddig ismeretlen oklevelet a XV. és XVI-dik századból, de ezt is csak annak a véletlennek köszönhetem, hogy ezelőtt néhány évvel föl lévén kérve arra, hogy a városi levéltár legrégebb és így legnehezebben olvasható leveleit másoljam le, ez alkalommal a velem közlött eredetiekről magam számára is másolatokat vettem.

Ha e szerént nem adhatok is oly gazdag és érdekes gyűjteményt, melyet a székelyföldi régi családi levéltárak birtokosainak szíves közlékenységére számítva adhatni reményltem: még is azt hiszem, hogy a méltányos bíráló így sem fogja megelégedés nélkül letenni ezt a kötetet, melyben a székely föld és nép multjára, ősi intézményeire, sajátságos jogviszonyaira és régi szokásaira számos eddig ismeretlen adatot találhat. A második kötetre nézve pedig, mely már nagyobbára egybe lévén állítva, egy év mulva megjelenhetik, bátran ígérhetem, hogy azt nem csak a történetbuvár, hanem a nyelvész is érdeklődéssel fogja forgatni; minthogy abban a XVI-dik század közepétől kezdve csekély kivétellel mind magyar, még pedig tósgyökeres magyar nyelven irt oklevelek lesznek, legnagyobb részben most először, közzé téve.

Bízvást feleslegesnek tartom egy ilyen, a hon valamely területére vagy hatóságára vonatkozó oklevéltár közzé tételének a tudományra nézve célirányos és hasznos voltát fejtegetni, és így a magyar tört. társulat kolozsvári bizottságá-

IV

nak határozatát, mely ezen gyűjteményt életre hívta, igazolni: mert abban a hitben vagyok, hogy szakférfiak előtt maga a munka lesz e részben a legdöntőbb bizonyíték. A tudományos közönség érdeklődése, melylyel ez előtt egy pár évvel ezen Oklevéltár kiadásának tervét fogadta, különben is előleges biztosításul szolgált a kiadó bizottságnak arról, hogy törekvése, mely a hazánk keleti védbástyájául szolgált és szolgáló székelység érdekes multjának földerítésére van irányozva, nem csak a székely földön, hanem az egész hazában elismeréssel fog találkozni.

Csak saját szerkesztői eljárásomról teszek még néhány szót. Az oklevelek kiadásában a lehető tökéletes pontosságra törekedtem, s mind abban, a mit eredetiből közölhettem, a betűhűséget lelkiismeretesen megtartottam. De ezen első kötetbe nem mellőzhettem fölvenni igen számos oly darabot is, melyek már régebben, többnyire csak másolatok után, voltak közzé téve, s melyeknek eredetijei nem állhattak rendelkezésemre. A forrást, honnan az ily darabokat közöltem, mindenütt pontosan kimutattam, s a hol csak lehető volt, az eredeti hol létét is kijelöltem. Az oly okleveleket, melyek tartalma nem a székelységről szól, csak kivonatosan adtam, a mennyiben tudniillik bennök a székelységre vonatkozó adat is fordul elő. Hogy a munka használatát a nem szakemberekre nézve is megkönnyítsem, minden egyes oklevél tartalmát tömött de lehetőleg kimerítő kivonatban adtam, s jegyzeteimben az olvasót az egyes hely- és személynevekre, valamint a különösen érdekesebb adatokra nézve kellően tájékozni igyekeztem, miért is az ily helyeket a szövegben föltünőbb betűkkel nyomattam, végre a használás könnyítése végett a hely- és személynevekről, sőt a fontosabb tárgyakról is, az illető évek idézésével bő mutatót készítettem.

Munkám közben legtöbb hasznát vettem gr. Lázár Miklós szivos közlékenységének s utasításainak, kinek ez ügyben

tanusított buzgó részvétéért, valamint Imecs Fülöp Jákó elébb gy. fejevári, most csík-somlyai igazgató tanárnak, a gy. fejevári káptalan levéltárából és a Batthiányi-könyvtárból általa híven másolt több XVI-dik századi igen érdekes magyar oklevél velem közléséért, legszivesb köszönetemet nyilvánítani kedves kötelességemnek ismerem.

Kolozsvártt apr. 15-én 1872.

Szabó Károly.

Nyomtatási hibák.

12.	1.	9.	sor fölül	Ábrám	olv.	Ábrám.
15.	„	2.	„ alól	Bélánsk	„	Bélának.
17.	„	4.	„ „	Orbuth	„	Obruth.
18.	„	4.	„ föl.	Sucuslaus	„	Subuslaus.
22.	„	4.	„ al.	Körös	„	Körös.
29.	„	4.	„ „	Patris T.	„	Patris P.
30.	„	3.	„ al.	kenész	„	kenéz.
32.	„	8.	„ föl.	1319.	„	1301.
48.	„	9.	„ al.	Leazkovic	„	Laczkovic.
67.	„	4.	„ „	XVII-dik	„	XVI-dik
69.	„	1.	„ „	a vajdák	„	az alvajdák.
81.	„	12.	„ föl.	es modo	„	eo modo.
81.	„	16.	„ „	Belső-Szolnok	„	Közép-Szolnok.
92.	„	2.	„ al.	Vajda-Szent-Iván Torda vár- megyében	„	Vasas-Szent-Iván Doboka vármegyében.
97.	„	4.	„ „	1401-től	„	1411-től
123.	„	7.	„ „	Székely Bálint	„	Szepesi Bálint
184.	„	14.	„ „	ktrály	„	király.
185.	„	5.	„ föl.	1860	„	1460.
192.	„	3.	„ „	nuerele	„	querele.
192.	„	3.	„ al.	1461	„	1462.
196.	„	2.	„ „	custudienda	„	custodienda.
281.	„	1.	„ föl.	Kézdi széki	„	Sepsi széki.
291.	„	8.	„ al.	coefectas	„	confectas.
296.	„	11.	„ „	levéltáraban	„	levéltáraban.
304.	„	17.	„ föl.	oklevél	„	oklevél.
310.	„	10.	„ „	Sne	„	Sue
316.	„	6.	„ al.	Urbán	„	Urkon
332.	„	4.	„ „	1519-ben	„	1518-ban.